

УДК 330.101

С. В. Котельбан,
аспірант, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ХРОНОЛОГІЧНІ ТА ХОРОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ "ІННОВАЦІЯ"

S. Kotelban,
postgraduate student, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

CHRONOLOGICAL AND HOLOGRAPHIC APPROACHES TO THE DEFINITION OF INNOVATION

У статті визначено сутність поняття "інновація" за хронологічними та хорологічними підходами. Проаналізовано дослідження економічних циклів, встановлено їх зв'язок із розвитком інновацій. Здійснено дослідження взаємозв'язку понять "інноваційна діяльність", "інноваційне середовище", "економічне зростання", "інноваційна економіка", "інноваційний розвиток", "інноваційний процес" із сутністю "інновація", а також дано визначення поняттю "інновація".

The article defined the essence of the concept of "innovation" in chronological and holographic approaches. The research of economic cycles has been analyzed, their connection with the development of innovations is established. The research of the relationship between the concepts of "innovation activity", "innovation environment", "economic growth", "innovation economy", "innovation development", "innovation process" with the essence of "innovation", and also the definition of "innovation" is given.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, інноваційне середовище, економічне зростання, інноваційна економіка, інноваційний розвиток, інноваційний процес.

Key words: innovation, innovation activity, innovation environment, economic growth, innovative economy, innovation development, innovation process.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Однією з проблем України на сучасному етапі розвитку є те, що сьогодні наша національна економіка, не має інноваційного механізму і ефективних якостей прийняття інноваційних ідей. Слабкість розвитку інноваційного середовища, що значно ускладнює, заважає створенню та просуванню комерційних інноваційних проєктів. Недосконале законодавство щодо забезпечення інноваційної діяльності є перешкодою для розвитку інноваційної економіки.

Сьогодні в більшості розвинених країн світу реалізується державна політика щодо розвитку національних інноваційних систем. Комерціалізація проривних досліджень і розробок є ключовим елементом інноваційної політики, оскільки результати управлінської діяльності по створенню, упровадженню, просуванню на ринок нових товарів і послуг безпосередньо впливають на ефективне функціонування економіки країни. Для формування якісної інноваційної політики важливим є визначення та розуміння сутності поняття "інновації" та "інноваційного розвитку".

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженню сутності поняття "інновація" присвячено роботи багатьох вітчизняних та закордонних вчених, серед яких: Антохов А.А. [1; 3], Мокир Дж. [9], Владыка М.В. [4], Тоффлер Е. [6], Форрестер Д. [7], Кондратьев Н.Д. [5], Кузнец С. [8; 23], Juglar С. [9], Маркс К. [10], Шумпетер Й.А. [11], Самуельсон Г.-Ф. [12], Митчелл У. [13], Kitchin J. [14], Туган-Барановський М.І. [15], Гобсон Дж. А. [16], Кейнс Дж.М. [17], Мальтус Т.Р. [18], Хансен Э. [19], Хаберлер Г. [20], Freeman Chr. [21], Lu Xingqi

[22], Mensch G. [24], Hirooka M. [25], Levitskaia A. [26], Гурьева Л.К. [27], Wey G. [28], Rogers E.M. [29], та ін. Згідно з науковою літературою визначення сутності інновації є актуальною проблемою економіки не лише в Україні, а й у світі. У зв'язку з цим дане питання потребує подальшого дослідження та опису в науковій літературі.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета статті — визначити сутність інновації за хронологічними та хорологічними підходами та взаємозв'язок понять "інноваційна діяльність", "інноваційне середовище", "економічне зростання", "інноваційна економіка", "інноваційний розвиток", "інноваційний процес" з сутністю "інновація", а також уточнити визначення поняття "інновація".

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Термін "інновація" походить від латинського "novatio" (оновлення, зміна) і приставки "in" (лат. "У напрямку"). Дослівно "innovatio" — "у напрямку змін". Поняття "інновації" з'явилося в наукових дослідженнях ще в XIX ст., але широке поширення воно отримало в XX в. завдяки роботам Й. Шумпетера. Саме Шумпетер уперше застосував цей термін в економіці.

Слід зазначити, що суспільні та соціальні умови істотно впливають на схильність до винаходів і реалізації інновацій — "технологічну креативність суспільства" та формування "креативного класу суспільства" за визначенням А. Антохова [1; 12].

Джоель Мокир виділив три головні умови, що сприяють технологічній креативності суспільства:

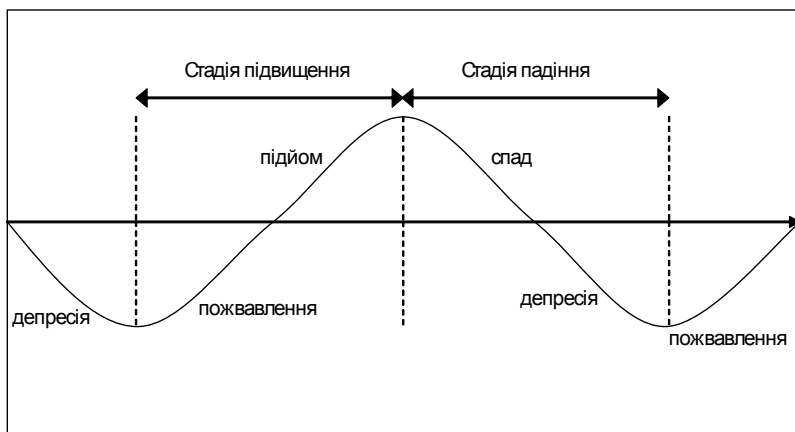

Рис. 1. Чотирихфазні великі цикли Н.Д. Кондратьєва

— Наявність "винахідливих і підприємливих новаторів, здатних і готових кинути виклик фізичному оточенню заради поліпшення свого життя".

— Економічні та соціальні інститути повинні заохочувати потенційних новаторів, створюючи для них потрібну структуру стимулів.

— Інновації вимагають різноманітності і терпимості [2, с. 303].

Функціонування та наявність інноваційного середовища веде до підвищення ефективності якісної взаємодії основних елементів інноваційної діяльності в умовах конкурентної боротьби на ринку.

Сучасні умови переходу економіки України на інноваційний шлях припускає формування такого інноваційного середовища, яке б могло задовільнити всі потреби, що виникають при змінах нестабільного і невизначеного соціально-економічного середовища з можливістю його перспективного розвитку.

Досліджуючи інноваційне середовище з різних сторін, можна з упевненістю сказати, що воно збільшує взаємозв'язок між інститутами, сприяє створенню комунікацій між елементами інноваційної системи та прискорює процес щодо формування інноваційної економіки та формування інноваційної політики держави.

Важливе значення в розумінні інновацій та інноваційної діяльності виступає емпіризм, певний досвід, втілений у різних звичаях, традиціях, переказах. У зв'язку з цим поняття "інновація" вперше з'явилося в наукових дослідженнях культурологів у XIX ст. і означало взаємопониження елементів різних соціокультур. Тільки на початку XX ст. економічна теорія інновацій почала трансформуватися та перетворюватися на специфічну теорію про життєво-розумову діяльність суспільства та індивідів. Виникнення, становлення і розвиток інновацій та інноваційної діяльності можна визначити як процес зародження, розвитку і трансформацію економічного досвіду інновацій, економічних знань про інновації, вивчення економічної думки інновацій та економічної теорії інновацій.

У сучасній економічній теорії інновації розглядаються як найважливіший чинник соціально-економічного розвитку та є невід'ємною складовою частиною формування суспільства XXI ст. та формування інноваційного суспільства. Загальносвітовою тенденцією є загострення конкуренції інноваційних систем з "традиційними" виробничими системами за необхідні ресурси. Економічний розвиток країн містить у собі певні специфічні особливості: по-

перше, розвиток породжується посиленням науково-технічного прогресу та інноваційної діяльності; по-друге, результат розвитку інновацій призводить до підвищення рівня технологічного розвитку країни.

Згідно з визначенням, у монографічному дослідженні "Регіональна економіка та інтелектуалізація суспільства: інноваційні аспекти взаєморозвитку", сутність інноваційної діяльності — у використанні досягнень людського розуму (нових ідей, відкриттів, винаходів, удосконалень і тощо) для підвищення ефективності діяльності в тій чи іншій сфері — у виготовленні нових засобів або продуктів праці, застосуванні більш ефективних технологій, джерел

енергії, створення нової зброї і засобів захисту від неї, освоєння нових архітектурних і художніх стилів, поліпшення форм організації праці, фінансових, торгових або соціально-політичних інститутів, форм міжнародного співробітництва тощо. Перелік можливих інновацій та сфер їх застосування невичерпний — як невичерпні винахідливість людського розуму і різноманітність сфер діяльності, багатогранності інтересів людини" [3, с. 244].

У своїх роботах М.В. Владика, Ю.А. Дорошенко розглядають "Інноваційне середовище економіки та інноваційну діяльність, як такі, що беруть свою основу в економіці знань та формуванні інформаційного суспільства" [4, с. 169] і вказують, що "найважливішою передумовою становлення розвитку сучасної економіки можна назвати зрілість і стійкість стану інституційного середовища. Окрім цього, необхідно побудувати механізм впливу на розвиток інститутів, що стабілізують і регулюють господарське середовище сучасної трансформаційної економіки. До цього можна віднести інтелектуальну власність, ефективне використання стандартних прав власності в сфері нематеріальних активів, що існують лише в інформаційно-цифровій діяльності".

Інноваційна діяльність існує багато тисячоліть, але предметом спеціального наукового вивчення інновації стали лише в XX столітті. Формування теоретичної концепції інновацій відбувалося в рамках загальної теорії циклів і криз в економічній і технологічній сферах. Важливе значення в формуванні теорії інновацій заклав Н.Д. Кондратьєв. Російський економіст пов'язував технологічні та економічні інноваційні хвилі з радикальними змінами в інших сферах життя суспільства: "... війни і соціальні потрясіння включаються в ритмічний процес розвитку великих циклів і виявляються не вихідними силами цього розвитку, а формою його прояву" [5, с. 322].

"Великі цикли Кондратьєва" мають приблизно піввікову тривалість і складаються з двох стадій — підвищувальної і знижувальної, і чотирьох фаз — пожвавлення, підйом, спад, депресія, як показано на рисунку 1.

Існування таких великих циклів Н.Д. Кондратьєв пов'язував із прогресом техніки і технології, який зумовлює зростання продуктивності праці і зниження реальних витрат виробництва і транспортування товарів. Ці фактори зумовлюють тривале зниження цін. Низький рівень цін стимулює заощадження і довгострокові інвестиції, які акумулюються в розпорядженні потужних фінансових та підприємницьких центрів.

Таблиця 1. Систематизація економічних циклів

Автори	Загальна характеристика циклу	Чинники впливу на динаміку циклів	Тривалість циклів	Кількість фаз
Тоффлер Е. [6]	Розвиток цивілізацій	-	1000-2000 років	-
Форрестер Д. [7]	-	Розвиток матеріалів та джерел енергії	200 років	-
Кондратьев Н.Д. [5]	Розвиток науково-технічного прогресу та зміна в структурі капіталу	Ставка позичкового відсотка. Ціни. Банківські активи. Об'єми виробництва. Факторна множинність	40-60 років	2
Кузнец С. [8]	Зміни в структурі виробництва	Дохід. Імміграція. Будівництво. Сукупний попит. Сукупний дохід. Продуктивність праці	15-25 років	-
Жугляр К. [9]	Вплив зміни ВВП, інфляції, зайнятості та інвестицій	Факторна множинність: інфляція, зайнятість, рівень інвестицій	7-12 років	-
Карл Маркс [10]	Протиріччя між споживанням і виробництвом. Зміна в темпах і розмірах накопичення капіталу	Норма прибутку. Обсяг виробництва. Ставка відсотка	7-10 років	4
Шумпетер Й. А. [11]	В основу покладені принципи технологічного детермінізму, ринковий дисбаланс, що виникає під впливом нововведень та інновацій	Норма прибутку. Накопичення капіталу	11 років	4
Самуельсон П., Нордхаус В. [12]	Зміна в сукупному попиті	Зайнятість. Дохід	2-10 років	2
Митчелл У. [13]	Зміна перспектив у отриманні прибутку	Ціни	3-7 років	2
Китчин Дж. [14]	Динаміка величини запасів товарно-матеріальних цінностей на підприємствах	Величина запасів. Інфляція. Зміни в ВВП. Зайнятість. Зміни цін	3-5 років	-
Туган-Барановський М. І. [15]	Зміна темпів і розмірів накопичення капіталу. Порушення пропорційного розподілу суспільного виробництва	Факторна множинність	до 1 року	4
Гобсон Дж. А. [16]	Зміни обсягів виробництва	Зміна цін. Факторна множинність	-	-
Кейнс Дж. [17]	Зміна граничної ефективності капіталу. Зміна граничної схильності до споживання. Зміна в інвестиціях	Норма відсотків. Обсяг виробництва. Зайнятість	-	2
Мальтус Т. [18]	Теорія недоспоживання	-	-	-
Хансен Э. [19]	Технічний прогрес. Інновації. Зміна обсягів інвестицій в основний капітал	Факторна множинність	-	-
Хаберлер Г. [20]	Зміна в економічному розвитку	Дохід. Виробничий дохід. Споживання	-	4
Freeman Chr. [21]	Грошовий обіг та його порушення	-	-	-

Розвиток будь-яких систем, включаючи інноваційну, відбувається циклічно. У кожній системі є свій цикл формування і розвитку, що охоплює період часу від зародження системи до її руйнування. Власне таке існування систем та ступінь їх стійкості до впливу різноманітних факторів, обумовлюється тим, що кожна з них має властивість самовідтворення. Якщо новоутворена система не буде відрізняється від попередньої, цикл розвитку прийнято називати симетричним або конформним, а відповідно розвиток — екстенсивним.

Якщо в системі або з'являються нові властивості, то такий цикл буде мати назву — асиметричним. Він набуває так званого дисбалансу властивостей: цикл містить елементи зі "старими" властивостями і елементи з новими. Як наслідок, система стає більш досконалою, а її розвиток — інтенсивним.

Більш детально в таблиці 1 ми систематизували знання про цикли, а саме: їх структуру, основні властивості, чинники, характеристику, тривалість тощо.

Аналізуючи таблицю 1, можна стверджувати, що кожен із науковців по-різному визначає об'єкт дослідження цикліч-

ності економіки. Досліджуючи циклічність за різними вченими в хронологічній послідовності, можна зробити висновок, що в мірі поглиблення вивчення циклічності та розвитку суспільства тривалість економічного циклу скорочується. На нашу думку, це пов'язано із зростаючим значенням науки та інновацій у житті людей та виробництві товарів та послуг.

Досліджуючи теоретичні положення інноваційного розвитку та вплив довгих циклів на інноваційний розвиток китайські дослідники Lu Xingqi, Zhang Hongle стверджують, що в інноваційне середовище повинні входити такі основні елементи: освіта, політика, економіка, культура, наука і відносини між даними елементами.

При цьому дані елементи зобов'язані мати централизоване оточення поблизу виробничої сфери. На їхню думку, інноваційне середовище складається з декількох рівнів: жорсткого оточення (відчуженого) — це об'єкти матеріального характеру: споруди, обладнання, витрати на дослідницьку діяльність тощо) і м'якого (невловимого) оточення — це дух наукового колективу, середовище академічної науки, стилі і атмосфера навчання; гнучкий напрямок досліджень і система оцінювання. Ці

вчені оцінюють рівень розвитку інноваційного середовища через індикатори, що характеризують рівень якості життя населення [22, с. 534].

Американський економіст австрійського походження Й. Шумпетер, який досліджував проблеми ринкової кон'юнктури, історію економічних вчень та економічної системи, стверджував, опираючись на теорію великих циклів Н.Д. Кондратьєва, що саме інновації призводять до формування та розвитку довгих хвиль та сприяють поживленню ділової активності. Він розглядав їх як "прояв технологічної революції та її наслідків", коли інновації впроваджуються в економіку, має місце так званий "вихор творчого руйнування", що підриває рівновагу колишньої економічної системи, викликає відхід з ринку застарілих технологій і віджилих організаційних структур та беззаперечно призводить до появи нових життєздатних галузей, у результаті чого і відбувається небувале зростання економіки і добробуту людей. "Інновація — це акт зміни виробничих функцій" [11, с. 186].

Й. Шумпетер уперше у своїй теорії інновацій обґрунтував центральну роль підприємця-інноватора як творця нових комбінацій факторів виробництва, нових ринків і технологій. У класичну теорію трьох факторів виробництва (праця, земля, капітал) він, таким чином, додав четвертий фактор — підприємницькі здібності. Під "підприємництвом" він розумів не стільки впорядковану діяльність самостійних господарюючих суб'єктів ринкової економіки, скільки діяльність тих з них, які реально, на свій страх і ризик формують нові комбінації чинників виробництва, використовуючи винаходи і відкриття, тобто формують інновації.

Таким чином, ми можемо стверджувати, що інновації виступають в ролі каталізатора економічного зростання, стверджуючи його ефективність та зростання продуктивності праці. Вихід із глибокої економічної кризи пов'язаний з формуванням та розвитком інноваційних ідей, формуванням економіки знань та креативного класу суспільства, які формують становлення нового економічного піднесення.

Проблеми взаємозв'язку інновацій з економічним зростанням були досліджені лауреатом Нобелівської премії Саймоном Кузнецом. У своїх працях він сформував та розкрив низку нових підходів до теорії інновацій, які розвивають дослідження та ідеї Й. Шумпетера [23, с. 118]:

1. Уперше введено поняття епохальних нововведень, що формують перехід від однієї історичної епохи до іншої. "Значні прориви в розвитку людського знання, ті, що встановили домінуючі джерела тривалого зростання на тривалому відрізку часу і покрили значну частину світу, можуть бути названі епохальними інноваціями. А мінливий курс економічної історії, можливо, допускає підрозділ на економічні епохи, кожна з яких характеризується епохальною інновацією і породжені нею відмінними рисами".

2. Прискорений розвиток науки, на думку С. Кузнеця, є основною причиною економічного зростання в індустріальну епоху.

3. Автор вказує, що інновації та нововведення можуть мати як позитивні, так і негативні наслідки для людства.

4. С. Кузнец зазначає, що економічна функція держави насамперед полягає в стимулюванні економічного зростання, аналізі, відборі або відкиданні правових та інституційних новацій, необхідних для формування нового потенціалу виробництва.

5. Технологічні інновації взаємопов'язані з інноваціями в інших сферах суспільства.

Потрібно відзначити, розвиток інновацій та інноваційна діяльність набирає найбільші темпи розвитку на фазі депресії, яка спонукає до розвитку економіки, пошуку нових підходів виходу з кризи та пошуку можливостей для виживання бізнесу.

У працях Г. Менша цей факт має назву "тригерний ефект депресії". Автор зазначає, що депресія запускає інноваційний розвиток та пошук створення інноваційного продукту, який є нерівномірно-циклічним і закінчується утворенням кластерів інновацій [24, с. 170].

К. Фрімен вказував, що формування таких кластерів не відбувається під час поживлення в процесі дифузії, а дифузія і є процесом поширення і зщеплення новацій в одну систему, що утворює єдиний кластер — інноваційної діяльності [21, с. 232]. Звичайно становлення інноваційного процесу займає значний час, що охоплює окрім фази депресії також фазу поживлення. Зовсім нещодавно М. Хіроока, на основі аналізу емпіричних даних, вказує та доводить існування кореляційних взаємозв'язків інновацій і великих циклів Кондратьєва. Дифузія інновацій вибірково формує потужний інноваційний кластер за допомогою механізму самоорганізації впродовж всього циклу Кондратьєва [25, с. 350]. Для забезпечення та формування конкурентоспроможності країни і її регіонів на сучасному етапі розвитку економіки особливого значення набуває роль трансферу технологій. Для цього необхідний відповідний розвиток елементів ринкової інфраструктури, формування і розширення ринку інтелектуальної власності, а також навчання фірм основних форм перенесення технологій [26, с. 43]. Дифузія інновацій може виступати однією з форм перенесення технологій. Можна виділити два основні напрями дослідження механізму дифузії: по-перше, як закономірності виміру швидкості, масштабу, основних ефектів і результатів від упровадження інновацій та інших системних закономірностей інновацій; по-друге, як процес просторової дифузії нововведень у рамках галузевих або регіональних кластерів [27; 25].

Найбільш детально описані особливості процесу перенесення інновацій з точки зору міждержавних відмінностей в дослідженнях Дж. Вея [28]. На думку автора, країни, в яких процес дифузії протікає швидко і масштабно, розвиваються краще, ніж ті, в яких аналогічний процес почався пізніше і відбувається повільніше. Значний внесок у дослідження процесу дифузії інновацій також вніс Е. Роджерс, який писав, що "дифузія — це процес, під час якого інновації з плином часу поширюються по певних каналах серед членів соціальної системи" [29, с. 254].

Для подальшого розуміння інноваційної діяльності та значення ролі інновацій у розвитку України важливо визначити поняття "інноваційний розвиток". Термін, у першу чергу, передбачає не тільки основний процес освоєння інновацій, а й формування системи чинників і умов, необхідних для його успішного здійснення, тобто наявність інноваційного потенціалу та забезпечення його стійкого розвитку. Одним із головних умов формування інноваційного потенціалу є соціально-економічна адаптація суб'єктів господарювання до необхідності розроблення і використання обґрунтованих інноваційних рішень в інноваційно-технологічному процесі.

У науковій економічній літературі приділяється значна увага дослідженню економічної сутності поняття "інновації". Але, у публікаціях вітчизняних і зарубіжних учених на цей час не існує єдиної думки щодо їхнього визначення. Спільним є те, що поняття "інновації" тісно пов'язане з термінами "інноваційна діяльність", "інноваційна економіка", "інноваційний розвиток", "інноваційний процес", "науково-дослідні та дослідно-конструкторські розробки". Аналізуючи праці вітчизняних і зарубіжних учених, можемо запропонувати таке визначення поняття "інновації": організаційно-технічні, економічні, виробничі, адміністративні, комерційні рішення щодо впровадження нового методу виробництва, форм організації виробництва та підприємництва, виробничих процесів, технологій і техніки, більш досконалого продукту, послуги, використовуючи винаходи, відкриття, досягнення науково-технічного прогресу для здобуття нових конкурентних переваг на ринку.

ВИСНОВКИ

Отже, інновація за хронологічними та хорологічними підходами перебуває у тісному зв'язку з циклічністю економіки. Коли певна група інновацій повністю використовує свій потенціал у виробництві та життєдіяльності людей, тоді спостерігається зменшення росту або спад основних економічних показників. У цій ситуації здійснюється пошук нових інновацій або пошук резервів діючих інноваційних ресурсів для розвитку економічних відносин.

Інновації змінюють світ, однак вивчатися вони почали порівняно недавно й сьогодні є низка невирішених питань як теоретичних: визначення сутності цього феномену, їхньої класифікації, так і практичних: оцінка реалізації інноваційних проектів, прогнозування можливих ефектів від їх реалізації тощо. Дослідження інновацій та інноваційної діяльності є актуальним та потребує глибокого вивчення та обговорення.

Література:

1. Антохов А.А. Інноваційний розвиток економіки України через призму зарубіжного досвіду / А.А. Антохов // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Економічні науки: зб. наук. праць. — № 2 (5). — Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2015. — С. 7—15.
2. Мокир Дж. Рычаг богатства. Технологическая креативность и экономический прогресс; пер. с англ. / Дж. Мокир. — М.: Издательство института Гайдара, 2014. — 502 с.
3. Антохов А.А. Регіональна економіка та інтелектуалізація суспільства: інноваційні аспекти взаєморозвитку: монографія / А.А. Антохов. — Львів: ПП "Видавництво "БОНА"", 2016. — 420 с.
4. Владыка М.В. Инновационная среда экономики, основанной на знаниях (know ledge based economy) / М.В. Владыка, Ю.А. Дорошенко // Научные ведомости Белгородского государственного университета. Сер.: История. Политология. Экономика. Информатика. — 2007. — Т. 1 (32). — С. 168—174.
5. Кондратьев Н.Д. Большие циклы конъюнктуры и теория предвидения [Текст] / Н.Д. Кондратьев. — М.: Экономика, 2002. — 767 с.

6. Тоффлер Елвін. Третья волна / Елвін Тоффлер; за ред. В. Шовкуна. — К.: Видавничий дім "Всесвіт", 2000. — 480 с.
7. Форрестер Д. Мировая динамика / Д. Форрестер. — М.: АСТ, 2006. — 384 с.
8. Kuznets S. Relations between Capital Goods and Finished Products in the Business Cycle / S. Kuznets // Economic Essays in Honour of Welsey Clair Mitchel. N.Y., 1935. — P. 424.
9. Juglar C. Des crises commerciales et de leur retour periodique / C. Juglar. — P., 1889. — P. 451.
10. Маркс К. Капитал. Критика политической экономии. Т. 1. Процесс производства капитала / К. Маркс. — М.: Терра, 2009. — 365 с.
11. Шумпетер Й.А. Теория экономического развития / Й.А. Шумпетер. — М.: Директ-Медиа, 2007. — 400 с.
12. Самуэльсон Г.-Ф. Прямые зарубежные инвестиции в рамках готовой новой парадигмы развития для республик бывшего Советского Союза / Г.-Ф. Самуэльсон // Вопросы экономики. — 1993. — № 3. — С. 70—77.
13. Митчелл У. Экономические циклы. Проблема и постановка / У. Митчелл. — М.; Л.: Госиздат, 1930. — 264 с.
14. Kitchin J. (1923). "Cycles and Trends in Economic Factors". Review of Economics and Statistics (The MIT Press). — № 5 (1). — P. 10—16.
15. Туган-Барановський М.И. Промышленные кризисы в современной Англии, их причины и влияние на народную жизнь / М.И. Туган-Барановський. — 1-е изд. — СПб.: Тип. И.Н. Скороходова, 1894. — 512 с.
16. Гобсон Дж. А. Проблемы бедности и безработицы / Дж. Гобсон. — СПб.: Издание О.Н. Поповой, 1900. — 396 с.
17. Кейнс Дж.М. Общая теория занятости, процента и денег: пер. с англ. / Дж.М. Кейнс. — М.: Прогресс, 1978. — 387 с.
18. Мальтус Т.Р. Опыт закона народонаселения: перевод с англ. / Т.Р. Мальтус. — М.: Директмедиа Паблшинг, 2008. — 465 с.
19. Хансен Э. Экономические циклы и национальный доход / Э. Хансен. — М.: Иностран. лит-ра, 1959. — 760 с.
20. Хаберлер Г. Процветание и депрессия: теоретический анализ циклических колебаний: пер. с англ. — Челябинск: Социум, 2005. — 475 с.
21. Freeman Chr. Long Wave in the World Economy. International Library of Critical Writings in economics. — Aldershot: Edwards Elgar. — 1996. — P. 402.
22. Xingqi L. The Study of City Technology Innovation Environment Construction in the View of System Management., Chang P-L., Shih H-Y. The Innovation systems of Taiwan and China: a comparative analysis / L. Xingqi, Zh. Hongle. — Technovation. — 2004. — № 24. — P. 529—539.
23. Кузнец С. Современный экономический рост: результаты исследований и размышления (Нобелевская лекция 11 декабря 1971 г.) / С. Кузнец // Мировая экономическая мысль. Сквозь призму веков. — Т. V. Кн. 1. — М.: Мысль, 2004. — С. 106—123.
24. Mensch G. Stalemate in Technology — Innovations Overcame the Depression. — New York: Ballinger Publishing Company, 1979.

25. Hirooka M. Innovation Dynamism and Economic Growth. A Nonlinear Perspective / M. Hirooka. — Chettenham, UK — Northampton, MA, USA, "Edward Elgar", 2006. — 426 p.

26. Levitskaia A. Models of innovation technology transfer for the emerging countries: "Import" and "Transplantation" / A. Levitskaia // Multidisciplinary Academic Conference on Economics, Management and Marketing, (MAC-EMM 2014), Czech technical University in Prague. — 2014. — № 5—6. — P. 42—45.

27. Гуриева Л.К. Теория диффузии нововведений / Л.К. Гуриева // Инновации. — 2005. — № 4 (81). — С. 22—26.

28. Wey G. The Regional Diffusion of Innovation / G. Wey. Avebury, 1997.

29. Rogers E.M. Diffusion of innovations. An Integrated Approach to Communication Theory and Research / E.M. Rogers, A. Singhal. — Mahwah, NJ: LEA, 1996. — 409 p.

References:

1. Antokhov, A.A. (2015), "Innovative development of the Ukrainian economy through the prism of foreign experience", Naukovyi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho, Ekonomichni nauky: Zb. nauk. prats. vol. 2 (5), pp. 7—15.

2. Mokir, Dzh. (2014), Ryichag bogatstva. Tehnologicheskaya kreativnost i ekonomicheskii progres [The lever of wealth. Technological creativity and economic progress], Izdatelstvo instituta Gaydara, Moscow, Russia.

3. Antokhov, A.A. (2016), Rehionalna ekonomika ta intelektualizatsiia suspilstva: innovatsiini aspekty vzaïmorozvytku [Regional economy and intellectualization of society: innovative aspects of mutual development], Vydavnytstvo BONA, Lviv, Ukraine.

4. Vladyika, M.V. and Doroshenko, Yu.A. (2007), "Innovative environment of the economy based on knowledge", Nauchnyie vedomosti Belgorodskogo gosudarstvennogo universiteta, Ser.: Istoriya. Politologiya. Ekonomika. Informatika. vol. 1 (32), pp. 168—174.

5. Toffler, E. (2000), Tretia khvyliia [Third wave], za red. V. Shovkuna, Kyiv, Ukraine.

6. Forrester, D. (2006), Mirovaya dinamika [World Dynamics], AST, Moscow, Russia.

7. Kondratev, N.D. (2002), Bolshie tsikly kon'yunktury i teoriya predvideniya [Relations between Capital Goods and Finished Products in the Business Cycle], Ekonomika, Moscow, Russia.

8. Kuznets, S. (1935), Relations between Capital Goods and Finished Products in the Business Cycle Economic Essays in Honour of Welsley, Clair Mitchel, N.Y., USA.

9. Juglar, C. (1889), Des crises commerciales et de leur retour periodique, ENS, Lyon, France.

10. Marks, K. (2009), Kapytal. Krytyka politycheskoi ekonomyy [Capital. Criticism of political economy], T. 1. Protseess proyzvodstva kapytala, Moscow, Russia.

11. Shumpeter, Y.A. (2007), Teoriya ekonomicheskogo razvitiya [Theory of economic development], Direkt-Media, Moscow, Russia.

12. Samuelson, G.-F. (1993), "Direct foreign investment in the framework of a ready-made new development paradigm for the republics of the former Soviet Union" Voprosy ekonomiki, vol. 3. pp. 70—77.

13. Mitchell, U. (1930), Ekonomicheskies tsiklyi. Problema i postanovka [Economic cycles. Problem and statement], Gosizdat, Moscow, Russia.

14. Kitchin, J. (1923), "Cycles and Trends in Economic Factors", Review of Economics and Statistics, vol. 5 (1), pp. 10—16.

15. Tugan-Baranovskiy, M.I. (1894), Promyshlennyye krizisy v sovremennoy Anglii, ih prichiny i vliyanie na narodnuyu zhizn [Industrial Crises in Modern England, Their Causes and Influence on People's Life], Tip. I. N. Skorohodova, SPb, Russia.

16. Gobson, Dzh. (1900), Problemyi bednosti i bezrabotitsyi [Problems of Poverty and Unemployment], Izdanie O. N. Popovoy, SPb, Russia.

17. Kejns, Dzh.M. (1978), Obshchaya teoriya zanyatosti, procenta i deneg [The general theory of employment, interest and money], Progress, Moscow, Russia.

18. Mal'tus, T.R. (2008), Opyt zakona narodonaseleniya [Experience of the law of population], Direktmedia Publishing, Moscow, Russia.

19. Hansen, E.H. (1959), Ekonomicheskies cikly i nacional'nyj dohod [Economic cycles and national income], Inostran. lit-ra, Moscow, Russia.

20. Haberler, G. (2005), Procvetanie i depressiya: teoreticheskij analiz ciklicheskih kolebanij [Prosperity and Depression: A Theoretical Analysis of Cyclic Oscillations], Socium, Chelyabinsk, Russia.

21. Freeman, Chr. (1996), Long Wave in the World Economy, International Library of Critical Writings in economics, Aldershot, England.

22. Xingqi, L. Hongle, Zh. (2004), "The Study of City Technology Innovation Environment Construction in the View of System Management", The Innovation systems of Taiwan and China: a comparative analysis. Technovation, vol. 24. pp. 529—539.

23. Kuznec, S. (2004), "Modern Economic Growth: Results of Research and Reflection", Mirovaya ekonomicheskaya mysl'. Skvoz' prizmu vekov, vol. 1, pp. 106—123.

24. Mensch, G. (1979), Stalemate in Technology — Innovations Overcame the Depression, Ballinger Publishing Company, New York, USA.

25. Hirooka, M. (2006), Innovation Dynamism and Economic Growth. A Nonlinear Perspective, Edward Elgar, Chettenham, UK.

26. Levitskaia, A. (2014), "Models of innovation technology transfer for the emerging countries: Import and Transplantation". Multidisciplinary Academic Conference on Economics, Management and Marketing, Czech technical University in Prague, vol. 5—6, pp. 42—45.

27. Gurieva, L.K. (2005), "The theory of diffusion of innovations", Innovacii, vol. 4 (81), pp. 22—26.

28. Wey, G. (1997), The Regional Diffusion of Innovation, Avebury, Amersham, UK.

29. Rogers, E.M. Singhal, A. (1996), Diffusion of innovations. An Integrated Approach to Communication Theory and Research, LEA, Mahwah, USA.

Стаття надійшла до редакції 13.04.2018 р.